

Kossuth Lajos Tiszafüreden

Múzeumpedagógiai sorozat 2010/1.

Dr. Vadász István

múzeumigazgató

Kiss Pál Múzeum, Tiszafüred

Tiszafüred, 2010. március 12.

Kossuth Lajos Tiszafüreden

1.Kossuth figyelme: Tiszafüred 1849 elejétől fontos pont lett:

- Átkelőhely: Pestről Debrecenbe menekülő kormány védelme a Tisza vonalán: Kossuth 3 levelében is intézkedik az átkelőhelyen való szállításról (lőpor, ágyúgolyó), illetve 3-400 nyerget rendel 1849 januárjában
- Gyülekezőhely: Január 30-án egy gyülekező sereg főhadiszállása lett (Dembinsky, az új fővezér is itt vonult át Szolnokról Miskolc felé²

Kossuth Lajos Tiszafüreden

- **Élelmiszerraktár:** Füred hadműveleti bázis legyen – Dembinsky javaslata (február elején): „Egyeken, Tiszafüredtől félórányira állítsanak fel egy nagy élelmiszerraktárt, azaz negyvenezer ember és 6000 ló részére élelmet és raktárt negyven napra”
- **Megyeszékhely:** Repeczky kormánybiztosi javaslata - Heves és Külső-Szolnok vármegye székhelyét a veszélyeztetett Egerből helyezték át Füredre (1849. február 10.)

Kossuth Lajos Tiszafüreden

- Hadfelszerelési utánpótlás: Repeczky kormánybiztos másik terve (1849. február 21.): 18 füredi nyerges mestert és 1 segédet Váradra kell telepíteni
 - a füredi nyergesek külön levelet írtak Kossuthnak „utolsó pihegésükig a legtisztább szívvel, teljes igyekezettel szolgálnak édes hazájuknak” de ne mozdítsák ki őket lakhelyükről - 1 hónapi szolgálat lett

Kossuth Lajos Tiszafüreden

• Kossuth aggályai (Dembinsky és Repeczky javaslataival szemben): „A megye székhelyének egy olly helyre áttételét...a kormány igen szükségesnek tartja, s ebből kiindulván a tiszafüredi átköltözést is helyesli, egyedüli aggodalma csak az levén hogy ha a folyamatosan nagyobb számú katonasággal megrakva leend, a megye dolgainak onnai intézése által az élelmezésben, elhelyezésben hiány nem leend-e?”

Kossuth Lajos Tiszafüreden

2. Felemás megvalósulás - Kossuth Füreden:

• Tartalékhadtest Füreden, 1849. február végén (Répássy-hadtest, kb. 8.000 fő) – a sikertelen kápolnai csata idején, 1849. február 26-27.

= Kossuth az egri főhadiszállás felé igyekszik: támadást sürget és a táborban támadt ellentéteket kezelni: 1849. február 26-án Füredre ér Kossuth, a Lipcsey kúriában száll meg, Lipcsey Imre kormánybiztos helyettes házánál

Kossuth Lajos Tiszafüreden

Répássy tábornok

Városháza - ennek a helyén volt a Bernáth-ház,
Dembinsky főhadiszállása

Kossuth Lajos Tiszafüreden

1849. február 26-án este futár Egerbe a főhadiszállásra, közben február 27-én reggel Kossuth átmegy Poroszlóra és a református templom tornyából figyeli a Kápolna felől hallatszó ágyúszót és füstöt

...ebből arra következtet, hogy a hadsereg támad (és nyilvánvalóan) győzni fog..., dél körül kapva Dembinsky üzenetét, hogy ne jöjjön, mert „mindenki kötelességét rendesen teljesítette..”

Kossuth Lajos Tiszafüreden

- Kossuth leveléből: „Ma öt óra reggeltől itt ott egy órai szünetekkel esti 5 óráig dörgött az ágyú, de mindig messzebb és messzebb s az égő falvak tüzei is, a mint egyik a másik után gyúlt, bozontosnak mutatták, hogy seregeink előre, az ellenség pedig visszavonulásban volt” (február 27-i levél Poroszlóról)
- Este Füredre jött vissza és másnap, be sem várva a jelentéseket, 28-án reggel visszament Debrecenbe

Kossuth Lajos Tiszafüreden

Pedig a hadszintéren kedvezőtlenül alakultak az események - visszavonulás Mezőkövesd (február 28.), majd Egerfarmos-Egerlövő-Ivánka-Négyes felé (március 1.), végül visszavonulás Poroszlón (március 1-2-3.) át Füredre

= következmény: „tishti zendülés”, „tishti gyűlés”: Dembinsky Henrik főparancsnok leváltása, Görgey Artúr megbízása (március 3.) –”Lázadás”??

Kossuth Lajos Tiszafüreden

**Görgey Artúr,
tábornok, hadtest-
majd főparancsnok**

**Henrik, Dembinsky
altábornagy,
főparancsnok**

Kossuth Lajos Tiszafüreden

Józsa Gyuri „Vörös kastélya” – a tiszti gyűlés színhelye

Kossuth Lajos Tiszafüreden

3. Kossuth Lajos újra Tiszafüreden

Másnap, március 4-én indult el Debrecenből Kossuth - két levelet kapott: Szemerétől és Beniczkytól (ez a kora délutáni tiszti gyűlés felkérése)

Útközben előbb - Látókép és Hortobágy között - Beniczkyvel találkozott, de rövidesen jött Szemere is. A nagyhortobágyi csárdánál megálltak, jelentéstételre, ahol Szemere részletesen beszámolt.

Kossuth Lajos Tiszafüreden

Szemere Bertalan
kormánybiztos

Beniczky Lajos
kormánybiztos

Kossuth Lajos Tiszafüreden

Kossuth március 4-én délután érkezett Füredre és Lipcsey Imre kúriájában szállt meg.

- Mészáros és Vetter a tiszteket fogadta, Kossuth Dembinskyvel és Görgeyvel tárgyalt, majd Kossuth, Mészáros, Vetter és a tábornokok haditanácsot tartottak.

Március 5-én zárták a tanácskozást: Görgey maradt ideiglenesen a főparancsnok

Kossuth Lajos Tiszafüreden

**Kossuth Lajos, az OHB
elnöke**

**Mészáros Lázár
hadügyminiszter**

**Vetter Antal, a
vezérkar főnöke**

Kossuth Lajos Tiszafüreden

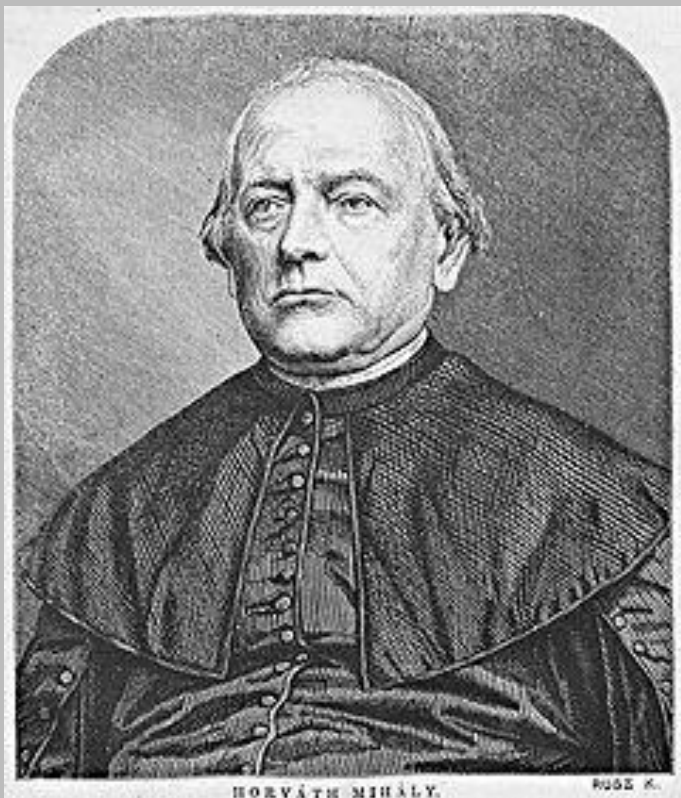
- Március 5-én visszatértek Debrecenbe, ahol március 8-án újabb döntés született: Vetter Antal vegye át a főparancsnokságot és Cibakháza-Szolnok-Cegléd térségében támadjon a főserég (a március 5-i szolnoki győzelmet kihasználva).
- Március 5. és 22 között a főserég (3 hadtest Füred-Kunhegyes-Törökszentmiklós-Cibakháza-Szolnok-Cegléd között oda, majd március 23-tól vissza manőverezett. Kossuth is követte, majd visszament Debrecenbe.

4. Kossuth a fősereget követve újra Füreden

Március 23-26. között újra Füredre érkezett a 3 hadtest (közben Görgey Miskolc-Mezőkövesd között járt). Újabb viszály tört ki, immár Vetter és Damjanich között

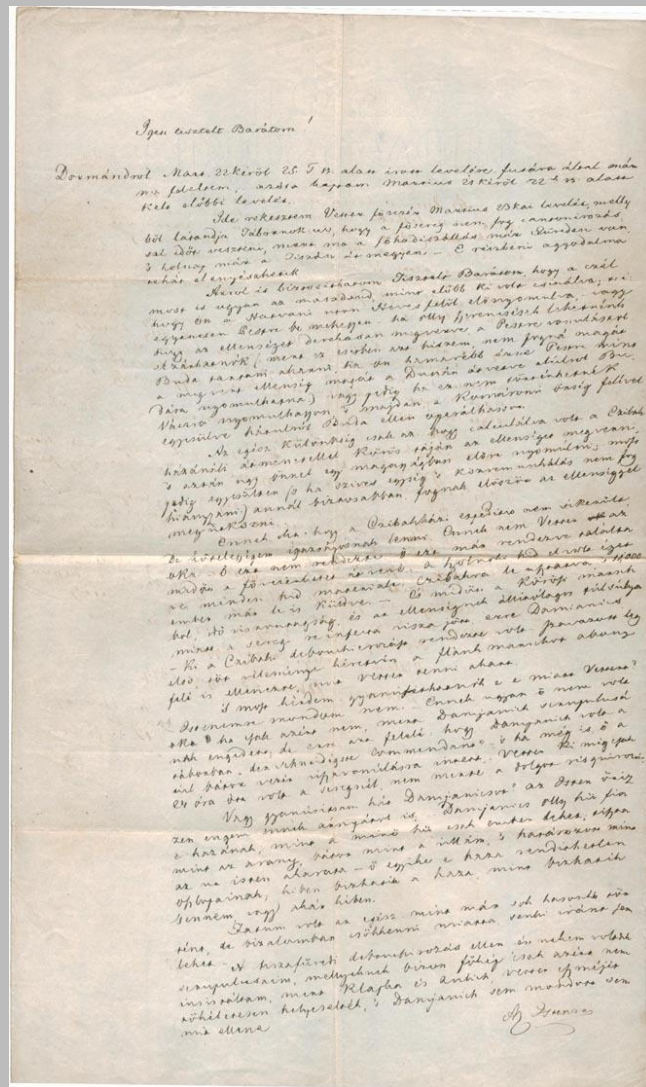
A Füredre vonuló sereghez Kossuth március 25-én kelt útra Debrecenből.

Kossuth Lajos Tiszafüreden

Horváth Mihály
püspök, miniszter

Kossuth
levele
Görgeyhez,
Dormándra,
Debrecenből
március 23.
„Holnap már
látjuk
egymást..”

Kossuth Lajos Tiszafüreden

Kossuth harmadjára jár a városban, érkezéséről így számolt be családjának másnap írott levelében.

„...fájdalmasan tudósítom, mikint itt a tegnapelőtti nagy havazás s tegnapi eső következtében olly irtózatossá van, hogy azt látni valóságos borzalom. Én magam is kíséretem hátrahagyva és parasztszekérre ülve éjfél előtt 11 órakor értem csak ide, kíséretem pedig Horvát püspökkel egyetemben csak reggel fél 3 órakor folyamatos menet után. De Isten sugallata volt, hogy jövék, mert itt a vezérek közötti feszültség, távollétem alatt olly ingerült fokra hágott, hogy ha ma reggelre ide nem jövék, mi történik”

Kossuth Lajos Tiszafüreden

1849. március 26. és március 30. között folyamatosan itt tartózkodott Kossuth

- Találkozott Görgeyvel (március 26-ra virradóra jött ide Görgey – „Kossuth kutyája” legenda**
- Részt vett a feszültségek megoldásában – Görgey újra fővezér lesz**
- 38 füredi keltezésű, országos ügyekben intézkedő levele ismert**

Kossuth Lajos Tiszafüreden

Március 30-án Egerbe megy Kossuth, közben a főserég előretör és megkezdődik a dicsőséges tavaszi hadjárat

Ennek nyomában halad Kossuth: Egerből eljut Jászberényig, Gödöllőig április elején

Negyedik út: április 10., Kossuth Gödöllőről visszamegy Debrecenbe és rövidesen megszületik a Függetlenségi Nyilatkozat.

5. Kossuth születésének 100. évfordulóján emléktábla került a kúria falára, mely ma is látható

„E házban lakott Kossuth Lajos 1849. márczius 4-én és 5-én. Itt tanácskozott hadseregünk főtiszteivel szabadságharcunk hadi tervéről. E napokat követték honvédseregünk fényes győzelmei és az ellenség hadseregének hazánkból kiűzetése”.

Kossuth Lajos Tiszafüreden

Köszönöm a figyelmet!